

10 אוקטובר 2024

ח' תשרי תשפ"ה

לכבוד

מר דוד רגב

עו"ד אופיר ביתן

נציב פניות הציבור

היועץ המשפטי

הרשות השנייה לטלויזיה ולרדיו

הרשות השנייה לטלויזיה ולרדיו

שלום רב,

הנדון: בקשה לפתיחה בבדיקה בשל חשש להפרת החוק בפרשת "הצדיק משטפנשט"

בשם לובי 99 (חל"צ) אני מתכבדת לפנות אליכם בבקשה לפתיחה בבדיקה בשל חשש להפרת חוק הרשות השנייה לטלויזיה ולרדיו, תש"ן-1990 וכללי הרשות השנייה לטלויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בטלויזיה), תשנ"ד-1994 (להלן: "כללי האתיקה בפרסומות") בפרשיית "הצדיק משטפנשט", במסגרתה, לכאורה, הוצע תשלום מזומן לאישה על מנת להופיע במשדר התרמה מיוחד ששודר בערוץ 14 במסגרת "יום בריאת העולם" ולהציג דברי שקר.

כן נבקש לדעת האם קיום אירוע ההתרמה ו/או המטרה הציבורית שבבסיסו אושרו על ידי המועצה והרשות, וכן שידור של פרסומות אגב במסגרתו.

כמו כן, מאחר שאין מדובר במקרה ראשון של אירוע התרמה מסוג זה, ואירוע בעל אופי דומה שודר בעבר ברשת 13 ללא כל גילוי נאות או סימון של התוכן הפרסומי, נבקש לקבל את רשימת המטרות הציבוריות שאושרו למשדרי התרמה עד היום ברשות השנייה וכן נבקש לקבל העתק של הנחיה הנוגעת לאופן בו יש לשדר אירועי התרמה כאמור ולאופן האכיפה של הרשות השנייה את אותם הכללים.

הכל כמפורט להלן:

1. על פי חשיפת "שקוף" מיום 06.10.2024¹, לקראת אירוע התרמה לעמותת הצדיק משטפנשט ששודר בערוץ 14 ביום 27.09.2024, כ"ד אלול תשפ"ד, פורסמה מודעה למציאת אם לתינוק שמוכנה להתראיין באירוע. כאשר העיתונאית מרינה פובולצקי פנתה למפרסם המודעה – הוצע לה תשלום של 1000 ₪ במזומן על מנת להגיע לראיון במסגרת אירוע ההתרמה ולספר סיפור מומצא לחלוטין: שבזכות פנייתה למוקד בקבר של הצדיק, בה מסרה את שמה לתפילות, תפילותיה נענו ונולדה לה תינוקת על אף גילה המבוגר והקשיים שהיו לה להביא אותה לעולם. איש יחסי הציבור עמו שוחחה, איתמר בבי, סיפר שמדובר בתכנית קבועה שיש לעמותה בערוץ 14 מדי יום שישי, ושנמצאו מספר נשים שיגיעו להתראיין אך עדיין חסרה אם לתינוק.
2. לבסוף, לנוכח סירובה לשתף פעולה, התכנית עלתה עם נשים אחרות שהגיעו להתראיין על הניסים שקרו להן לטענתן – ריפוי מסרטן; היריון נוסף לאחר שהאם נואשה; ריפוי משבץ; מעבר טסט; הצלחה בפרנסה; ועוד².
3. לטענת ערוץ 14 מדובר במשדר התרמה שבאחריות העמותה בלבד, ואין להם קשר לאירוע. הערוץ סרב להבהיר האם קיבל תשלום עבור המשדר.

¹ "הציעו לי 1000 שקל כדי לבוא לאולפן ערוץ 14 ולשקר בשידור חיי" מיום 06.10.2024 באתר "שקוף", כאן
² "משרד מיוחד עם שירה אליצור", אתר ערוץ 14, <https://vod.now14.co.il/vod/66f84d8738e4ea0025874472>

4. האירוע מעלה, על פניו, הפרות דין ברורות של בעלי הרישיון – וזאת בין אם מדובר באירוע התרמה שאושר על ידי הרשות השנייה, ובין אם לאו. בעניין זה נדגיש כי כללי האתיקה בפרסומות קובעים באופן ברור שבעל הזיכיון אחראי על כך שלא יהיה בתשדירי הפרסומת דבר הנוגד הוראות כל דין, לרבות את הכללים³. כמו כן, האירוע צולם באולפן הערוץ הרשמי.

א. כללי האתיקה בפרסומות מדגישים כי "לא ישדר בעל זיכיון ביוזעין או ברשלנות, תשדיר פרסומת המכיל, במפורש או במשתמע, טענה שאיננה אמת או שיש בו הפרזה החורגת מדברי שבת סתמיים או תשדיר פרסומת שיש בו או שחסר בו דבר באופן העלול להטעות צופה סביר". בענייננו – הסיפור אותו ביקשה העמותה לשדר הוא תשדיר פרסומת כהגדרתו בכללים⁴, שאיננו אמת באופן מובהק – שכן מדובר בסיפור שהומצא ונתפר עבור העיתונאית.

ב. כללי האתיקה בפרסומות אוסרים על שידור פרסומת מוסווית, פרסומת בלתי מודעת או פרסומת אגב⁵. ובענייננו – אותם סיפורי הניסים של הנשים שהתראיינו יכולות לענות על כל אחת מההגדרות האמורות: מדובר בסיפורים המובאים כ"אמת לאמיתה" וסיפור ממקור אישי שאינם מאפשרים לזהות שמדובר בפרסומת ואף מקשים על מודעות למסר הפרסומי המועבר במסגרתם. כמו כן, מדובר בסיפורים המובאים כ"דרך אגב" במסגרת תשדיר מיוחד העוסק ביום בריאת העולם.

ג. כללי האתיקה בפרסומות אוסרים על שידור תשדיר פרסומת העלול להטעות את קהל הצופים⁶. בענייננו, ברי ששידור תשדיר פרסומת במסגרת "משדר מיוחד" שלא זוהה רשמית כמשדר התרמה, שצולם במשרדי הערוץ הרגילים, ומכיל (או עשוי היה להכיל לו העיתונאית היתה מוכנה) מידע שאיננו אמת, באופן אינהרנטי עלול להטעות את קהל הצופים.

ד. כללי האתיקה בפרסומות אוסרים על פרסום מוצרים ושירותים הנוגעים למיסטיקה, תורת הנסתר וכיוצא ב⁷. כך, על פניו, הפרסומות הכלולות במשדר ההתרמה הקוראות לציבור לצרוך את שירותי העמותה וכן לתרום לה – מנוגדים לכללים.

ה. כללי האתיקה בפרסומות מאפשרים לקיים אירוע התרמה מיוחד למטרות ציבוריות אותן אישרו מראש ובכתב המנהל ויו"ר המועצה, בתנאי שבעל הרישיון לא יערוך יותר מעשרה אירועים כאלו בשנה⁸. בענייננו, ככל שמדובר באירוע התרמה מיוחד בהתאם לכללים, הפרשה מעלה מספר סימני שאלה:

- האם אושרה המטרה של גיוס כספים עבור תפילות בציון הרבי משטפנשט, על אף שכללי האתיקה בפרסומות אוסרים על פרסום מוצרים ושירותים הנוגעים למיסטיקה, תורת הנסתר וכיוצא ב⁹? כיצד ניתן לאשר גיוס כספים למטרה ציבורית אשר הכללים אוסרים על פרסומה?

- ככל שיימצא כי סיפורי הניסים וכלל הפרסומים הקוראים לתרום או לפנות למוסדות הצדיק משטפנשט מהווים פרסומות אגב – המשולבות במשדר התרמה מיוחד על בסיס הכללים¹⁰ – האם אושר לפרסמם

³ סעיף 2 לכללי האתיקה בפרסומות.

⁴ "תשדיר פרסומת – כל תשדיר, פינה או משדר קצר אחר, לרבות אם הם בעלי ערך תכניתי, המכילים אזכור של גורם מסחרי, בין כנותן פרס בין אחרת, או הבאים לקידום שמו, שם עסקו או שם מוצריו או שירותיו של אדם, או לקידום מכירתם, בתמורה כספית או אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, למעט הודעת חסות. סעיף 1 לכללי האתיקה בפרסומות.

⁵ סעיף 9(ג) לכללי האתיקה בפרסומות.

⁶ סעיף 24 לכללי האתיקה בפרסומות.

⁷ סעיף 12(3) לכללי האתיקה בפרסומות.

⁸ סעיף 9(א) לכללי האתיקה בפרסומות.

⁹ סעיף 12(3) לכללי האתיקה בפרסומות.

¹⁰ סעיף 9(ה1) לכללי האתיקה בפרסומות.

על ידי הרשות השנייה? האם התקבלה תמורה כלשהי אצל בעל הרישיון, בניגוד לדין¹¹? כמו כן, לכאורה מדובר בהפרה של הסעיף שאוסר לומר דברי שבח על המוצר¹²; וכן, לנוכח האיסור על פרסום דברי מיסטיקה, לכאורה מדובר בהפרת הסעיף הקובע כי שידור האירוע המיוחד והחשיפה לא יהיו כאלו המנוגדים לדין¹³.

- כאמור, הכללים מאפשרים עד עשרה אירועי התרמה בשנה, אך על פי דברי איש יחסי הציבור של העמותה – אירוע כאמור מתקיים כל יום שישי בערוץ 14, באופן שלכאורה סותר את הדין.

5. הפרסומים האמורים אף אינם עומדים, לכאורה, בהוראות סעיף ו-10 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (תוכן פרסומי בטלוויזיה), תשפ"ב-2021, המחייב פרסום גילוי נאות באמצעות סימן חזותי בתחילת ובסיום כל תכנית בה משולב תוכן פרסומי.

6. נדגיש, כי אף שהמקרה המדובר הוא מקרה קיצוני, שכן מדובר על פניו בהטעיה מוחלטת ומפורשת, אין מדובר במקרה הראשון מסוגו שבו מתקיימים אירועי התרמה לעמותות העוסקות במיסטיקה, ללא גילוי נאות, לכאורה באופן המנוגד לכללים. דבר זה קרה בעבר גם בערוץ רשת 13¹⁴, או אז פורסם משדר של 3 שעות לקידום עמותת אור הרשב"י, שהוצג כמשדר אקטואליה וגיוס תרומות ברקע המבצע בעזה, ובו לא הופיע כל סימון של תוכן שיווקי על המסך.

7. אשר על כן נבקשכם לפתוח בבדיקה בכל הנוגע להפרת דין בידי בעלי הרישיון בנוגע לאירוע המדובר.

8. כן נבקש לדעת האם קיום אירוע ההתרמה ו/או המטרה הציבורית שבבסיסו אושרו על ידי המועצה והרשות, וכן שידור של פרסומת אגב במסגרתו.

9. לבסוף, נבקש לקבל את רשימת המטרות הציבוריות שאושרו למשדרי התרמה עד היום ברשות השנייה וכן נבקש לקבל העתק של הנחיה הנוגעת לאופן בו יש לשדר אירועי התרמה כאמור ולאופן האכיפה של הרשות השנייה את אותם הכללים.

בברכה,

עו"ד זהר אלטמן-רפאל

מנהלת תחום ממשלה

¹¹ סעיף 9(ה1)6) לכללי האתיקה בפרסומות.

¹² סעיף 9(ה1)4) לכללי האתיקה בפרסומות.

¹³ בניגוד לסעיף 9(ה1)9) לכללי האתיקה בפרסומות.

¹⁴ כתבתו של דוד ורטהיים "מדוע הרשות השנייה מאשרת לרשת 13 לקיים משדרי התרמה מסיונרים במסווה של שידורי אקטואליה?" מיום 29.02.2024 באתר "וואלה".